مقایسه‌ی نسبت ازدواج به طلاق استان‌های کشور طی سال‌های ۱۳۸۳- ۱۳۹۴

جعفر رحمانی شمسی و علی‌رضا زارع

❋ مقدمه

کاهش میزان ازدواج، افزایش میزان طلاق و کاهش نسبت ازدواج به طلاق در سال‌های اخیر سبب شده است مسئله‌ی ازدواج و طلاق مورد توجه گروه زیادی از کارشناسان قرار گیرد. بررسی این مسئله در جامعه به‌منظور برنامه‌ریزی، وامدارِ آگاهی یافتن از شاخص‌های ازدواج و طلاق است. بر این اساس، مقاله‌ی حاضر در راستای مطالعه‌ی یکی از شاخص‌های ازدواج و طلاق در کشور، طی سال‌های ۱۳۸۳ تا ۱۳۹۴ و همچنین مقایسه‌ی ایران با چند کشور منطقه و جهان، نگاشته شده است. داده‌های حاصل از ازدواج و طلاق‌های ثبت شده در پایگاه اطلاعات جمعیتی سازمان ثبت احوال کشور، که در سالنامه‌های آماری آن سازمان منتشر شده به‌عنوان منبع داده‌های این تحقیق به کار رفته است.

❋ مقایسه‌ی نسبت ازدواج به طلاق استان‌های کشور در سال ۱۳۹۴

یکی از شاخص‌های ساده و در عین حال مهم که وضعیت دو رویداد ازدواج و طلاق را در جامعه بررسی می‌کند، شاخص نسبت ازدواج به طلاق است که نشان می‌دهد که در یک زمان مشخص، به ازای چند ازدواج، یک طلاق ثبت شده است (احمدی موحد، ۱۳۸۰). این شاخص از طریق تقسیم تعداد ازدواج‌ها به تعداد طلاق‌ها در زمان مورد مطالعه، به دست می‌آید و مقادیر آن برای سال‌های ۱۳۸۳ تا ۱۳۹۴ به‌تفکیک استانی در جدول ۱ قابل مشاهده است.

برای بررسی نسبت ازدواج به طلاق در سال ۱۳۹۴، نسبت ازدواج به طلاق کل کشور و استان‌ها در شکل ۱ نقش بسته است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود استان‌های سیستان و بلوچستان (۱۳٫۴۰)، ایلام (۷٫۹۲) و چهارمحال و بختیاری (۷٫۴۱) بیش‌ترین مقدار نسبت ازدواج به طلاق را در سال ۱۳۹۴ به خود اختصاص داده‌اند و استان‌های البرز (۲٫۷۳)، تهران (۲٫۸۵) و گیلان (۳٫۰۴) دارای کم‌ترین مقدار این شاخص در کشور هستند.

❋ مقایسه‌ی روند نسبت ازدواج به طلاق در استان‌های کشور طی سال‌های ۱۳۸۳ تا ۱۳۹۴

برای بررسی روند تغییرات نسبت ازدواج به طلاق طی سال‌های ۱۳۸۳-۱۳۹۴ استان‌های کشور بر اساس مقدار شاخص ازدواج به طلاق در سال ۱۳۹۴ به سه گروه دسته‌بندی شده که در شکل‌های ۲ تا ۴ این مقاله به آن اشاره شده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، طی این سال‌ها بسیاری از استان‌ها تقریباً روند مشابه و رو به کاهش داشته‌اند. در مقایسه‌ی بین استان‌ها با توجه به شکل ۲، استان‌های سیستان و بلوچستان، چهارمحال و بختیاری و ایلام دارای بیش‌ترین مقدار نسبت ازدواج به طلاق طی سال‌های ۱۳۸۳-۱۳۹۴ هستند. همچنین با توجه به شکل ۴، استان‌های تهران و البرز اگر چه کاهش کم‌تری نسبت به سایر استان‌ها داشته‌اند اما همواره طی سال‌های ۱۳۸۳-۱۳۹۴ دارای کم‌ترین مقدار نسبت ازدواج به طلاق در بین استان‌های کشور بوده‌اند.

❋ نگاهی به آمارهای بین‌المللی

برای داشتن اطلاعات اجمالی از آمار ازدواج و طلاق در کشورهای همسایه و یا کشورهای دیگر قاره‌ها، کامل‌ترین منبع، آمارهای منتشر شده از سوی سازمان ملل متحد است که

جعفر رحمانی شمسی دکترای آمار و رئیس گروه آمارهای ثبتی، فرابری و پردازش داده‌های معاونت آمار و اطلاعات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان یزد است.

علی‌رضا زارع کارشناسی ارشد آمار و کارشناس آمار معاونت آمار و اطلاعات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان یزد است.

منتخبی از این آمارها به صورت خلاصه و برای تعدادی از کشورهای منطقه و جهان که دارای اطلاعات کامل‌تری در پایگاه اطلاعاتی سازمان ملل بودند در جدول ۲ ارائه شده است.

برای مقایسه‌ی روند تغییرات نسبت ازدواج به طلاق ایران با سایر کشورها ابتدا به‌منظور مقایسه‌ی کشور ایران با کشورهای منطقه، روند تغییرات نسبت ازدواج به طلاق کشورهای منتخب منطقه طی سال‌های ۲۰۱۰-۲۰۱۴ در شکل ۵ منعکس شده است که نشان می‌دهد کشور ایران در سال ۲۰۱۰ جزو کشورهای متوسط در این زمینه بوده است. این در حالی است که طی سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۴ دارای کاهش بیش‌تری نسبت به این کشورها است. همچنین در شکل ۶ نسبت ازدواج به طلاق ایران و تعدادی از کشورهای منتخب جهان رسم شده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود با وجود کاهش شدید نسبت ازدواج به طلاق ایران، هنوز هم نسبت به کشورهای ذکر شده در جدول ۲ از وضعیت بهتری برخوردار است.

❋ نتیجه‌گیری

با بررسی آمار و نتایج حاصل از بررسی شاخص ازدواج به طلاق در کشور و استان‌ها و همچنین مقایسه‌ی ایران با تعدادی از کشورهای منطقه و جهان می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

♦- شاخص نسبت ازدواج به طلاق در کشور طی سال‌های ۱۳۸۳-۱۳۹۴ همواره روندی نزولی داشته است. طلاق دلایل متعددی از جمله مشکلات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و... می‌تواند داشته باشد که ریشه‌یابی این علت‌ها و اتخاذ سیاست‌های لازم ممکن است به کاهش طلاق منجر شود.

♦- در بررسی‌ها مشاهده می‌شود که تمام استان‌ها طی سال‌های ۱۳۸۳-۱۳۹۴ با روندی کاهشی رو به رو بوده‌اند. در مقایسه‌ی بین استان‌ها برخی استان‌ها از جمله تهران و البرز دارای کم‌ترین میزان نسبت ازدواج به طلاق هستند که این ناشی از نوع و شرایط زندگی در کلان‌شهرها و مسائل اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی مانند تهیه‌ی مسکن، یافتن شغل، هزینه‌های بالای زندگی و... است. همچنین در بین استان‌های با نسبت ازدواج به طلاق بالا، استان‌های سیستان و بلوچستان، چهارمحال و بختیاری و ایلام اگر چه دارای بیش‌ترین مقدار طی سال‌های ۱۳۸۳-۱۳۹۴ هستند اما کاهش نسبت ازدواج به طلاق در این استان‌ها بسیار زیاد است. به نظر می‌رسد اگر در سایر استان‌ها حتی استان‌هایی که امروز از شرایط نسبتاً مناسبی برخوردار هستند برنامه‌ریزی مناسبی برای افزایش ازدواج و کاهش طلاق صورت نگیرد ممکن است این استان‌ها نیز در آینده با کاهش این شاخص مواجه شوند.

- در مقایسه با چند کشور منطقه، ایران

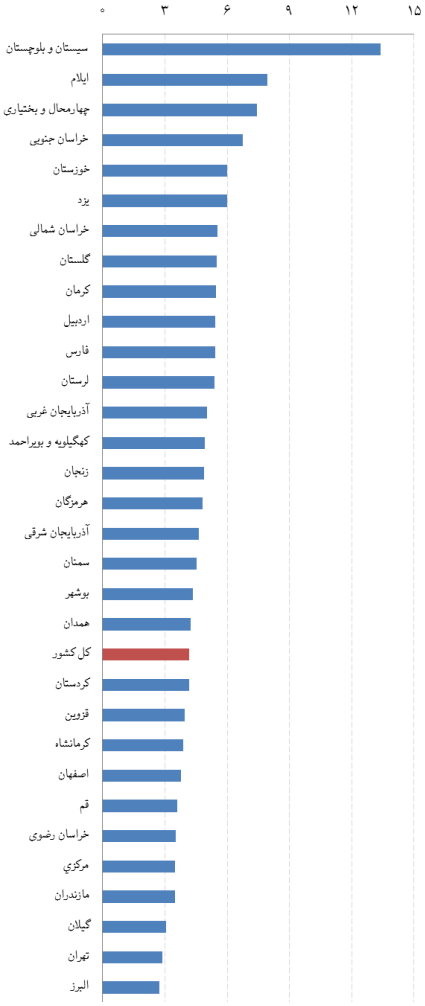

شکل ۱- نسبت ازدواج به طلاق در استان‌های کشور در سال ۱۳۹۴

مأخذ داده‌ها: محاسبات محقق

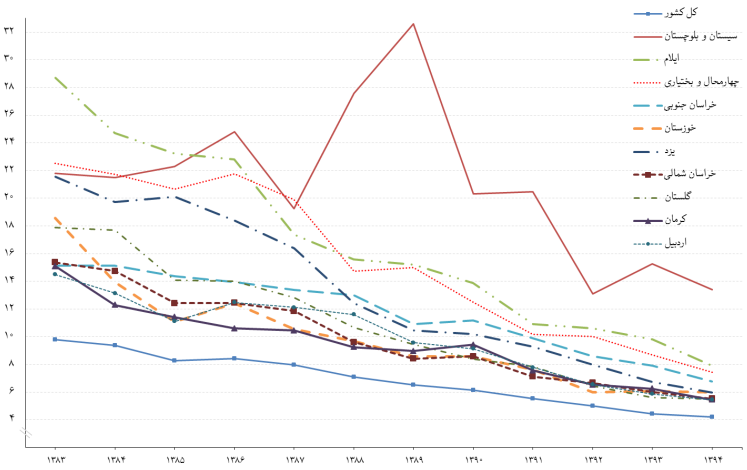

شکل۲- روند تغییرات نسبت ازدواج به طلاق ۱۰ استان اول کشور ۱۳۹۴-۱۳۸۳

مأخذ داده‌ها: محاسبات محقق

تذکر: علت نوسان شدید در آمار سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹ استان سیستان و بلوچستان ثبت ازدواج‌های معوق ثبت‌نشده‌ی سال‌های قبل در این دو سال بوده است.

جدول ۱- نسبت ازدواج به طلاق در استان‌های کشور در سال‌های ۱۳۸۳ تا ۱۳۹۴

استان	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴
کل کشور	۹٫۸۰	۹٫۳۵	۸٫۲۸	۸٫۴۲	۷٫۹۸	۷٫۰۸	۶٫۵۰	۶٫۱۲	۵٫۵۲	۴٫۹۸	۴٫۴۳	۴٫۱۸
آذربایجان شرقی	۱۱٫۶۱	۱۲٫۵۴	۱۰٫۹۵	۱۰٫۷۸	۹٫۶۵	۷٫۹۶	۷٫۳۲	۶٫۹۰	۶٫۴۳	۵٫۷۲	۵٫۰۰	۴٫۶۴
آذربایجان غربی	۱۲٫۴۷	۱۱٫۲۷	۱۰٫۱۶	۱۰٫۳۰	۹٫۸۱	۸٫۶۹	۸٫۲۳	۷٫۹۱	۷٫۱۴	۶٫۶۲	۵٫۴۷	۵٫۰۴
اردبیل	۱۴٫۴۹	۱۳٫۱۵	۱۱٫۱۲	۱۲٫۴۸	۱۲٫۱۱	۱۱٫۶۱	۹٫۵۷	۹٫۱۳	۷٫۷۹	۶٫۵۵	۵٫۸۷	۵٫۴۳
اصفهان	۹٫۳۱	۹٫۶۷	۷٫۷۹	۸٫۹۳	۸٫۶۰	۷٫۱۹	۶٫۵۳	۶٫۰۶	۵٫۰۰	۵٫۳۳	۴٫۳۴	۳٫۷۷
البرز*	-	-	-	-	-	-	۳٫۰۶	۳٫۲۱	۳٫۵۰	۳٫۰۳	۳٫۰۳	۲٫۷۳
ایلام	۲۸٫۷۰	۲۴٫۷۱	۲۳٫۲۱	۲۲٫۸۱	۱۷٫۳۸	۱۵٫۵۹	۱۵٫۲۲	۱۳٫۸۹	۱۰٫۹۲	۱۰٫۶۱	۹٫۸۱	۷٫۹۲
بوشهر	۹٫۶۰	۸٫۷۱	۷٫۴۸	۸٫۹۰	۹٫۲۲	۸٫۰۴	۶٫۴۱	۶٫۶۸	۶٫۵۱	۴٫۷۷	۴٫۵۹	۴٫۳۵
تهران	۵٫۷۵	۵٫۲۷	۴٫۶۶	۴٫۵۶	۴٫۳۵	۳٫۷۶	۳٫۲۹	۳٫۲۲	۲٫۸۶	۳٫۱۷	۲٫۶۴	۲٫۸۵
چهارمحال و بختیاری	۲۲٫۵۴	۲۱٫۷۴	۲۰٫۶۸	۲۱٫۷۵	۱۹٫۹۰	۱۴٫۷۲	۱۵٫۰۰	۱۲٫۴۷	۱۰٫۱۵	۱۰٫۰۱	۸٫۷۰	۷٫۴۱
خراسان جنوبی	۱۵٫۱۳	۱۵٫۱۴	۱۴٫۳۷	۱۳٫۹۵	۱۳٫۳۸	۱۳٫۰۱	۱۰٫۸۹	۱۱٫۱۹	۹٫۸۸	۸٫۵۷	۷٫۹۲	۶٫۷۶
خراسان رضوی	۹٫۴۲	۹٫۰۳	۷٫۸۶	۷٫۱۶	۷٫۰۵	۶٫۲۱	۵٫۸۴	۵٫۶۹	۵٫۲۱	۴٫۴۲	۳٫۷۲	۳٫۵۲
خراسان شمالی	۱۵٫۳۶	۱۴٫۷۵	۱۲٫۴۲	۱۲٫۴۳	۱۱٫۸۴	۹٫۶۱	۸٫۴۱	۸٫۵۷	۷٫۱۲	۶٫۶۵	۶٫۰۱	۵٫۵۲
خوزستان	۱۸٫۵۶	۱۳٫۹۴	۱۱٫۰۹	۱۲٫۴۰	۱۰٫۵۶	۹٫۶۸	۸٫۵۷	۸٫۵۸	۷٫۶۴	۵٫۹۹	۶٫۰۷	۵٫۹۸
زنجان	۱۳٫۰۱	۱۱٫۹۷	۱۰٫۹۴	۱۰٫۹۷	۱۰٫۴۳	۹٫۱۵	۹٫۳۲	۹٫۳۹	۹٫۱۷	۷٫۲۰	۶٫۲۴	۴٫۸۹
سمنان	۱۱٫۸۶	۱۱٫۴۰	۱۰٫۴۹	۱۱٫۰۵	۱۰٫۲۸	۹٫۳۴	۵٫۹۷	۵٫۶۶	۴٫۶۲	۴٫۸۱	۴٫۵۰	۴٫۵۲
سیستان و بلوچستان	۲۱٫۷۸	۲۱٫۴۹	۲۲٫۳۰	۲۴٫۷۹	۱۹٫۲۴	۲۷٫۵۶	۳۲٫۶۱	۲۰٫۳۱	۲۰٫۴۸	۱۳٫۱۱	۱۵٫۲۶	۱۳٫۴۰
فارس	۹٫۶۹	۹٫۳۱	۸٫۸۵	۸٫۶۸	۹٫۳۸	۸٫۰۳	۶٫۹۴	۶٫۶۶	۶٫۵۸	۵٫۰۰	۵٫۳۰	۵٫۴۱
قزوین	۱۲٫۴۰	۱۲٫۰۲	۱۰٫۴۷	۱۰٫۷۸	۹٫۵۳	۸٫۸۵	۷٫۲۴	۶٫۱۵	۵٫۵۴	۵٫۱۳	۴٫۴۸	۳٫۹۵
قم	۷٫۹۷	۷٫۸۱	۶٫۸۱	۷٫۶۳	۶٫۶۹	۵٫۷۶	۴٫۶۷	۵٫۶۵	۴٫۵۳	۴٫۷۴	۳٫۶۴	۳٫۶۰
کردستان	۸٫۵۴	۷٫۷۹	۶٫۹۳	۷٫۰۸	۶٫۶۰	۶٫۳۰	۵٫۹۸	۶٫۵۸	۶٫۱۳	۵٫۱۵	۴٫۹۳	۴٫۱۸
کرمان	۱۵٫۰۸	۱۲٫۲۸	۱۱٫۴۱	۱۰٫۶۰	۱۰٫۴۴	۹٫۲۴	۸٫۹۶	۹٫۴۲	۷٫۵۵	۶٫۵۲	۶٫۲۵	۵٫۴۴
کرمانشاه	۷٫۵۴	۶٫۷۷	۶٫۳۴	۶٫۳۸	۶٫۵۳	۶٫۷۷	۵٫۷۵	۵٫۵۸	۵٫۱۵	۴٫۵۱	۴٫۱۲	۳٫۸۶
کهگیلویه و بویراحمد	۱۶٫۲۱	۱۴٫۴۵	۱۳٫۰۳	۱۳٫۰۴	۱۳٫۱۴	۱۳٫۱۳	۱۰٫۲۸	۸٫۶۴	۸٫۸۷	۷٫۳۶	۶٫۴۷	۴٫۹۲
گلستان	۱۷٫۸۹	۱۷٫۶۸	۱۴٫۰۹	۱۴٫۰۲	۱۲٫۸۵	۱۰٫۶۴	۹٫۴۶	۸٫۴۰	۷٫۸۷	۶٫۴۳	۵٫۶۲	۵٫۴۹
گیلان	۱۱٫۸۱	۱۱٫۰۳	۸٫۷۵	۹٫۱۴	۸٫۴۰	۶٫۶۴	۵٫۹۷	۵٫۵۸	۴٫۹۲	۳٫۹۳	۳٫۳۴	۳٫۰۴
لرستان	۱۱٫۸۸	۱۱٫۸۹	۱۰٫۸۳	۱۰٫۴۳	۱۰٫۹۶	۹٫۶۳	۹٫۳۱	۸٫۰۷	۶٫۹۸	۶٫۴۳	۵٫۸۵	۵٫۳۷
مازندران	۱۱٫۳۷	۹٫۶۴	۸٫۳۵	۸٫۵۱	۷٫۵۲	۶٫۳۵	۵٫۵۶	۵٫۴۰	۴٫۷۵	۴٫۱۴	۴٫۰۰	۳٫۴۷
مرکزی	۸٫۶۹	۷٫۷۸	۷٫۶۷	۸٫۵۴	۷٫۷۱	۶٫۷۴	۶٫۴۵	۵٫۷۳	۴٫۶۹	۴٫۱۴	۳٫۶۸	۳٫۴۸
هرمزگان	۱۲٫۰۵	۱۰٫۹۲	۱۱٫۰۷	۱۴٫۱۹	۱۱٫۷۹	۱۱٫۶۹	۱۰٫۳۶	۹٫۶۷	۸٫۳۰	۶٫۹۲	۵٫۰۵	۴٫۸۲
همدان	۱۰٫۵۹	۱۰٫۰۳	۸٫۹۰	۹٫۵۳	۸٫۸۸	۷٫۸۰	۱۰٫۲۳	۷٫۱۰	۶٫۶۶	۵٫۷۷	۵٫۱۱	۴٫۲۴
یزد	۲۱٫۵۶	۱۹٫۷۳	۲۰٫۱۱	۱۸٫۴۰	۱۶٫۳۷	۱۲٫۴۴	۱۰٫۴۵	۱۰٫۱۸	۹٫۲۶	۷٫۹۷	۶٫۷۴	۵٫۹۸

* استان البرز تا سال ۱۳۸۸ جزء استان تهران بوده است و به همین دلیل فاقد آمار تفکیک شده است.

مأخذ داده‌ها: سالنامه‌های آمارهای جمعیتی سازمان ثبت احوال کشور

وضعیت مناسبی ندارد به طوری که در سال ۲۰۱۴ در شاخص نسبت ازدواج به طلاق پایین‌تر از کشورهایی مانند جمهوری آذربایجان، ترکیه و لبنان قرار گرفته است ولی در مقایسه با چند کشور پیشرفته‌ی ذکر شده در جدول ۲، ایران از وضعیت بهتری برخوردار است. اما نکته‌ی قابل ملاحظه، روند همواره نزولی این شاخص برای کشور در سال‌های مورد بررسی است که می‌تواند تبعات فرهنگی و اجتماعی زیادی برای کشور به همراه داشته باشد.

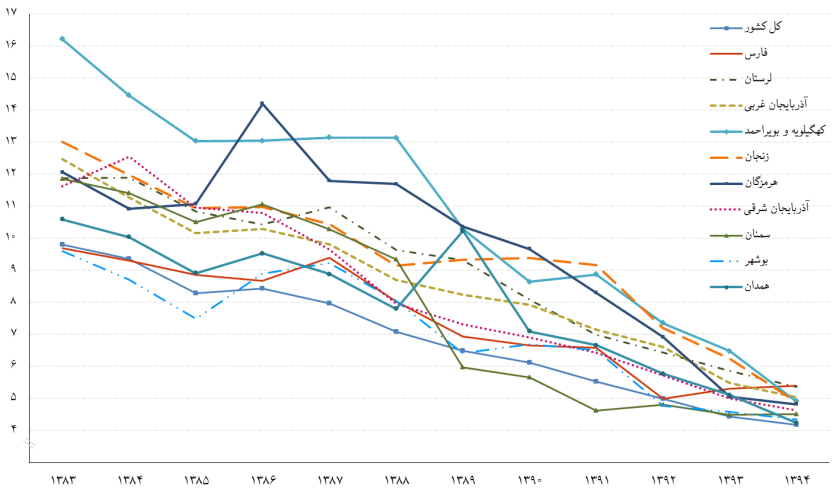

شکل۳- روند تغییرات نسبت ازدواج به طلاق ۱۱ استان دوم کشور ۱۳۹۴-۱۳۸۳

مأخذ داده‌ها: محاسبات محقق

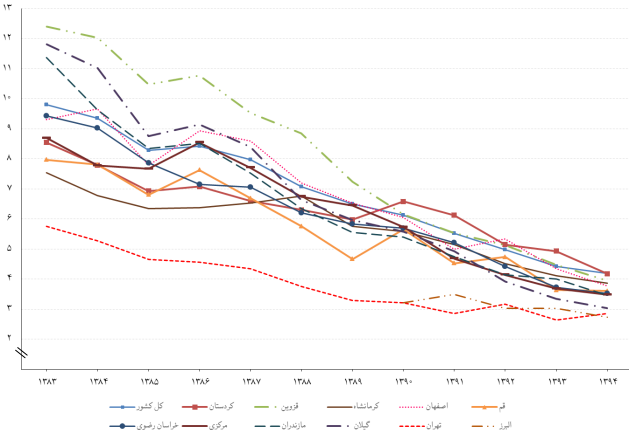

شکل۴- روند تغییرات نسبت ازدواج به طلاق ۱۰ استان سوم کشور ۱۳۹۴-۱۳۸۳
مأخذ داده‌ها: محاسبات محقق

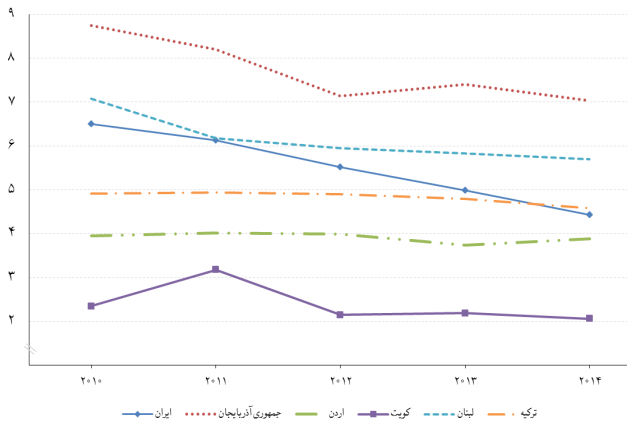

شکل ۵- روند تغییرات نسبت ازدواج به طلاق کشورهای منتخب منطقه ۲۰۱۴-۲۰۱۰
مأخذ داده‌ها: محاسبات محقق

جدول ۲- نسبت ازدواج به طلاق کشورهای منتخب منطقه و جهان ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۴

	کشور	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳	۲۰۱۴
تعدادی از کشورهای منطقه	ایران	۶٫۵۰	۶٫۱۲	۵٫۵۲	۴٫۹۸	۴٫۴۳
	جمهوری آذربایجان	۸٫۷۴	۸٫۲۰	۷٫۱۳	۷٫۴۰	۷٫۰۲
	اردن	۳٫۹۵	۴٫۰۲	۳٫۹۹	۳٫۷۴	۳٫۸۸
	کویت	۲٫۳۵	۳٫۱۸	۲٫۱۵	۲٫۱۹	۲٫۰۶
	لبنان	۷٫۰۸	۶٫۱۸	۵٫۹۵	۵٫۸۳	۵٫۷۰
	ترکیه	۴٫۹۱	۴٫۹۳	۴٫۹۰	۴٫۷۹	۴٫۵۸
تعدادی از کشورهای منتخب جهان	استرالیا	۲٫۴۱	۲٫۴۹	۲٫۴۷	۲٫۵۰	۲٫۶۱
	فرانسه	۱٫۸۸	۱٫۷۸	۱٫۹۲	۱٫۹۱	۱٫۹۳
	آلمان	۲٫۰۴	۲٫۰۱	۲٫۱۶	۲٫۲۰	۲٫۳۲
	ژاپن	۲٫۷۹	۲٫۸۱	۲٫۸۴	۲٫۸۶	۲٫۹۰
	اوکراین	۲٫۴۳	۱٫۹۵	۱٫۶۵	۱٫۸۴	۲٫۲۶

مأخذ داده‌ها: سالنامه‌های آمارهای جمعیتی سازمان ثبت احوال کشور و www.upr-info.org

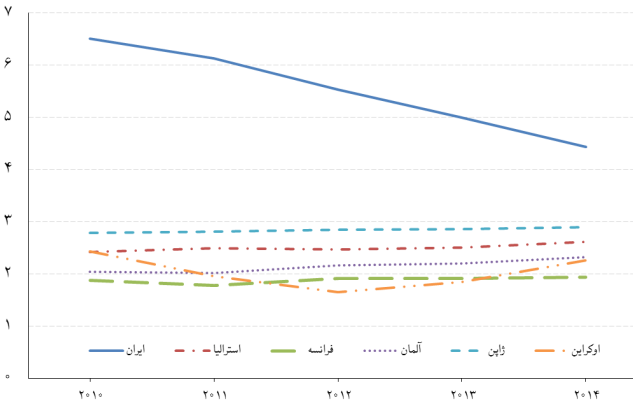

شکل۶- روند تغییرات نسبت ازدواج به طلاق کشورهای منتخب جهان ۲۰۱۴-۲۰۱۰
مأخذ داده‌ها: محاسبات محقق

منبع

احمدی موحد، محمد. (۱۳۸۰). شاخص‌های ازدواج و طلاق و بررسی تغییرات آن در کشور با تأکید بر آمارهای استانی طی سال‌های ۸۶-۸۱، فصل‌نامه‌ی جمعیت سازمان ثبت احوال کشور، شماره ۶۳ و ۶۴، بهار و تابستان ۱۳۸۷.

سازمان ثبت احوال کشور. سالنامه‌های آمارهای جمعیتی سال ۱۳۸۳-۱۳۹۴. تهران: دریای نور.

مؤمن طایفه، معصومه (۱۳۹۳). تحلیل شاخص‌های ازدواج و طلاق در کشور طی سال‌های ۱۳۸۳ تا ۱۳۹۲. مجله‌ی آمار، جلد ۲ شماره ۲ صص ۲۲-۱۸.

The United Nations Statistics Division (UNSD) of the Department of Economic and Social Affairs (DESA) from http://data.un.org/.